

MINNE MATKA, TYÖVÄEN URHEILULIIITTO?

Hannu Itkonen

professori emeritus, Jyväskylän yliopisto

Työväen Urheiluliitto on taivaltanut suomalaisten urheiluttajana ja liikuttajana jo yli sata vuotta. Järjestönä se on monin tavoin osoittanut tarpeellisuutensa. TUL on toki ollut ja on edelleen paljon muutakin kuin urheiluliitto. Vuonna 2019 ilmestyneessä historiategoksessa Seppo Hentilä kiteytti TUL:n tehtävän neljäksi: liikuttajaksi, kasvattajaksi, vaikuttajaksi ja kumppaniksi.

Kesäkuussa 2022 pitämässään liittokokouksessa TUL hyväksyi uuden strategia-asiakirjan, jossa hyödynnetään Hentilän tekemää analyysiä. Strategia-asiakirjassa TUL:n tehtävä tiivistettiin seuraavasti:

LIIKUTTAJANA, KASVATTAJANA, VAIKUTTAJANA JA KUMPPANINA Suomen Työväen Urheiluliitto luo edellytyksiä kaikenikäisten ja -kuntoisten monimuotoiselle liikkumiselle. TUL lisää yksilöllistä ja yhteisöllistä hyvinvointia ja terveyttä, edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä kestäväää kehitystä avoimuuden, kanssaihmissen kunnioittamisen ja reilun pelin hengessä.

TUL:ssa on koettu viimeisten vuosikymmenten aikana suuria muutoksia, jotka eittämättä vaikuttavat järjestön tekemisiin ja asemaan liikuntakulttuurissa. Liiton vireys perustuu monipuoliseen seuratoimintaan, josta valtaosa toteutuu vapaaehtoisvoimin. Kansalaisten liikuttamistehtävä tulee ymmärtää laaja-alaisesti. Etenkin ihmisten alati muuttuvat mieltymykset tulee ottaa toimintoja suunniteltaessa huomioon. Tämä asettaa mittavan haasteen myös seurapäätäjille. Strategiassa luvataan liiton koulutusjärjestelmän päivittämistä, mikä onnistuu ainoastaan syvällisellä seurakentän selvitys- ja tutkimustyöllä. Nähtäväksi jääkin, millaisin toimin selvitystyö toteutetaan.

Liiton kasvatustehtävä ei ole enää aikoihin perustunut perinteiseen järjestökiinnittymiseen. Jäsenrooleista on siirrytty entistä enemmän palvelujen vastaanottajiksi. Kasvatustehtävää on toteutettava strategiaan kirjatuin tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, solidaarisuuden ja ympäristövastuullisuuden tavoittein, joiden tulee lävistää koko liiton toiminta. Ylevät kasvatustavoitteet jäävät kuolleiksi kirjaimiksi, mikäli linjaukset eivät näy koulutuksen sisällöissä, liikuntapoliittisissa linjauksissa, puheissa ja arjen aherruksessa. Sitoutuessaan pontevasti edistämään asettamia tavoitteita TUL voi olla koko liikuntaelämässämme arvopohjaisen tekemisen paalupaikalla.

TUL:n palkallisen työntekijämäärän väheneminen ja toteutetut piirien lakkauttamiset ovat ohentaneet järjestön sisäistä koheesiota. Aivan olennainen kysymys onkin, miten TUL-henkeä kyetään tulevaisuudessa pitämään yllä. Yhteisöllisyys syntyy yhteisissä tilaisuuksissa. Myös tiedottamisen keinoin on mahdollista rakentaa yhteenkuuluvuutta. Tiedotusvaliokunnan perustaminen loisi edellytykset toimille, joilla seurojen tekemisiä ja saavutuksia saataisiin näkyviksi. Näin rakennettaisiin organisaation sisäistä ymmärrystä.

Suomalainen urheilun ja liikunnan järjestökenttä on kokenut merkittäviä mullistuksia. Olympiakomitean aseman epämääräisyys ja jatkuva oman paikkansa etsiminen ovat hämärtäneet liikunnan työnjako- ja vastuukysymyksiä. Liikuntakulttuurimme eriytymisen jatkuessa, uusien urheilu- ja liikkumismuotojen jatkuvasti lisääntyessä TUL:lle voisi avautua aivan erityinen vaikuttajarooli. Tilanteessa, jossa uudenlainen luokkayhteiskunta kiristää heikompiensaisten ihmisten arkea, urheilun ja

liikunnan tasa-arvon edistäminen sekä epäkohtien kriittinen esiin nostaminen asettaisi oivallisesti myös kanta-aottavan urheilujärjestön tehtäväksi. Ihmisten hyvinvointia lisäävää liikkumista koskevien kysymysten pohtiminen voi toteutua tilaisuuksissa, joihin kutsutaisiin myös liikunnan sisäpiirin ulkopuolisia toimijoita.

Yhdyskuntasuunnittelulla ja laadukkailla liikkumisympäristöillä luodaan edellytykset ihmisten jokapäiväiselle liikkumiselle. Vahvan julkisen liikuntahallinnon puolustaminen on ollut perinteisesti osa TUL:n vaikuttamistehdävää, ja tästä linjauksesta tulee pitää kiinni jatkossakin. Aluehallinnon muutosten myötä liitossa on syytä miettiä, miten TUL-toimijat voivat vaikuttaa liikunta- ja hyvinvointipoliittiseen päätöksentekoon. Liikunnan kiistämättömien hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arviointi tulee liittää osaksi kaikkea päätöksentekoa. TUL voisi osoittaa omaa erityisyyttään ja tarpeellisuuttaan käynnistämällä strategiassa luvattuja liikuntapoliittisia keskusteluja. Liikuntapoliittinen keskustelu kaipaisi aivan uudenlaisia kysymyksenasetteluja ja avauksia. Milloin TUL uusii liikuntapoliittisen ohjelmansa?

Liikuntajärjestöjen keskinäisiä ja ulkopuolisia kumppanuuksia on rakennettava alati uusiksi. Tutkijat ovat nostaneet esiin myös seuratasolla toteutuvan hybridisoitumisen, mikä koskee toki muitakin kansalaistoiminnan muotoja. Kumppanuuksien rakentaminen on eri aluetasoilla toimivalle TUL-väelle haastava rasti. Ilman yritysysteistyötä toimintojen pyörittäminen ei tahdo onnistua. Pohdittava on myös kysymystä siitä, millainen liiton ja sen seurojen suhde on työväenliikkeen muihin

järjestöihin. Kaikkein olennaisin kysymys on TUL:n sisäinen kumppanuus. Haluavatko seurat vaikuttaa liitossa, kokevatko ne järjestön omakseen ja hyötyvätkö ne jäsenyydestään?

Työväen Urheiluliitto toimii usealla alueatasolla: valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Organisatorisesti tämä merkitsee keskusliiton, piiri- ja aluejärjestöjen sekä seurojen toimintaa. Järjestörakenteen uudistuminen sekä muutokset vapaaehtoistoimijoiden ja palkatun henkilökunnan tehtäväjaossa edellyttävät pohdintaa siitä, mikä on koko liiton luonne kansalaistoimijana. Kun yhtäältä nostetaan esille urheilu- ja liikuntajärjestöjen toimintojen ammattimaistuminen, niin toisaalta nähdään vapaaehtoistoimintojen merkityksen korostuminen. Parhaimmillaan vapaaehtoiset kansalaistoimijat kykenevät ja voivat ottaa huolehtiakseen merkittäviä vastuuta, joiden toteuttaminen ei palkatuilta työntekijöiltä onnistu rajallisten henkilö- ja talousresurssien vuoksi. Vapaaehtoisuus tulisikin nähdä voimavaraksi. Organisaation johdon keskeisenä tehtävänä tulee olla toimintamahdollisuuksien tarjoaminen ja seuratoimijoiden motivoiminen vastuulliseen toimintaan.

Ihmiskunnalla on edessään mittavia haasteita. Ilmastomuutoksen, ympäristöongelmien ja kiihtyvän lajikadon oloissa urheilu- ja liikuntaihmiset eivät voi jäädä välinpitämättömiksi sivustakatsojiksi. Vallitsevia käytäntöjä tulee myös kritisoida ja etsiä samalla rakentavia vaihtoehtoja. Työväen Urheiluliitto voi ihmisiä liikuttaessaan koota kaikenikäisiä ja -kuntoisia mukaan vastuulliseen toimintaan, jossa sukupolvet ja erilaisen taustan omaavat ihmiset kohtaavat toisensa parempaa maailmaa rakentaessaan.